

Meetmed haridusliku erivajadusega õpilase arengu toetamiseks

1. Haridusliku erivajadusega õpilaste õppe eesmärgiks on tagada igale lapsele tema individuaalsetest võimetest lähtuv jõukohane õpe ja areng.
2. Kosejõe Koolis põhihariduse omandamise ajal (1. – 9. klass) rakendatakse õpilaste arengu toetamiseks lihtsustatud õppekava alusel lihtsustatud ja toimetulekuõpet ning lapsevanema soovil tagatakse õpilasele õpilaskodu teenus viieks päevaks nädalas.
3. Haridusliku erivajadusega lapse arengu toetamiseks Kosejõe Koolis võib rakendada kooli direktori ja tugiteenuste koordineerija/õppealajuhataja otsusel meetmeid (individuaalse õppekava rakendamine ja tugispetsialisti teenuse määramine) ka lühemaks perioodiks.
4. Meetme rakendamise perioodil jälgivad õpilasega tegelevad õpetajad, kasvatajad ja tugispetsialistid õpilase arengut ja toimetulekut. Meetme rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad, kasvatajad ja tugispetsialistid (sotsiaalpedagoog, logopeed) vähemalt 1 kord õppeaastas õpilase arengut ja toimetulekut ning esitavad omapoolsed soovitusel õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardile lühiajalise meetme rakendamise perioodi järel või õppeperioodi lõpul (hiljemalt 10. juuniks).
5. Õpilase võimetekohase individuaalse arengu toetamise tasandid
  - 5.1. Tunnitasand
Erivajaduse märkamine ja õppetöö diferentseerimine ainetunnis.
  - 5.2. Kooli tasand
Õpilase individuaalne tunniväline toetamine, tugispetsialistide kaasamine, koostöö lapsevanemaga ja pedagoogiline juhendamine.
  - 5.3. Kooliväline tasand
Kooliväline nõustamine ja erialaspetsialistide kaasamine õpilasele sobiva õppevormi leidmiseks ning rakendamiseks.
6. Õpetajad ning tugispetsialistid
  - 6.1. Haridusliku erivajadusega õpilaste väljaselgitamine ja võimetekohane õpetamine ning arendamine toimub klassi- ja aineõpetaja, klassijuhataja ning teiste koolis töötavate tugispetsialistide koostöö kaudu.
    - 6.1.1. Klassi- ja aineõpetaja:
      - ▶ jälgib klassi õpilaste õpijõudlust;
      - ▶ vastavalt vajadusele diferentseerib õpiülesanded, kasutab erimetoodikat ja abistab tunnis individuaalselt;
      - ▶ viib vajadusel läbi konsultatsioonitunde õpiraskustega ja erineva tasemega õpilastele;

- ▶ teavitab õpiraskustes õpilasest klassijuhatajat;
- ▶ teavitab õpiraskustes õpilasest ja rakendatud meetmetest HEV õppe koordineerijat;
- ▶ osaleb HEV õppe ümarlaudadel ja teeb vastavaid ettepanekuid õpilase võimetekohaseks arendamiseks;
- ▶ peab/täidab õpilase individuaalse arengu jälgimise kaarti;
- ▶ vajadusel koostab individuaalse õppekava oma õppeaines;
- ▶ hindab õppekava omandamist aines vastavalt kooli hindamisjuhendile või individuaalse õppekava nõuetele.

6.1.2. Klassijuhataja:

- ▶ koostöös aineõpetajatega jälgib ja analüüsib õpilase individuaalset arengut;
- ▶ jälgib ja vastutab õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmise tähtaegadest kinnipidamise ja kaardi täitmise eest õpetajate, kasvatajate ning tugispetsialistide poolt;
- ▶ teavitab oma klassi õpiraskustesse sattunud õpilase lapsevanemat;
- ▶ viib läbi arenguveestlusi lapsevanematega õpilaste individuaalsete eelistuste ja võimete väljaselgitamiseks ning arvestamiseks;
- ▶ koostöös HEV koordineeriija/õppealajuhataja, aineõpetaja ning tugispetsialistidega osaleb õpilasele võimetekohase õpivormi leidmisel ja rakendamisel;
- ▶ toetab ja suunab õpilast õpiraskustega toimetulemisel;
- ▶ teeb pidevat koostööd lapsevanemaga;
- ▶ vajadusel koostab dokumentatsiooni komisjonidesse suunamiseks ja osaleb istungitel kooli esindajana;
- ▶ teeb ettepanekuid võimetekohase individuaalse õppe vormide muutmiseks;
- ▶ käitumis- ja sotsiaalsete probleemide korral teeb koostööd õpilase elukohajärgse omavalitsuse sotsiaal- või lastekaitsetöötajaga.

6.1.3. Logopeed:

- ▶ koostöös aineõpetaja ja klassijuhatajaga jälgib õpilase individuaalset arengut;
- ▶ viib läbi vastavad testid kõnelise arengu ja suulise ning kirjaliku eneseväljenduse raskuse väljaselgitamiseks õppeperioodi alguse kahe nädala jooksul, erilise tähelepanu all on õppeperioodi alguses kooli nimekirja lisandunud õpilaste õpiabi vajaduste väljaselgitamine;
- ▶ kaasab logopeediliste rühmade töösse spetsiifiliste raskustega õpilased;
- ▶ osaleb logopeedilise abi planeerimisel ja korraldamisel;
- ▶ teavitab klassijuhatajat õpilasel ilmnunud probleemidest ning nõustab vajadusel lapsevanemat;
- ▶ täidab õpilase individuaalse arengu jälgimise kaarti vähemalt 1 kord õppeperioodi vältel (hiljemalt 10. juuniks);
- ▶ teeb vajadusel ettepaneku individuaalse õppekava rakendamiseks;
- ▶ osaleb ümarlaudadel ning teeb omapoolseid ettepanekuid õppe paremaks rakendamiseks koolis.

6.1.4. Eripedagoog:

- ▶ selgitab välja õpiraskuste põhjused;
- ▶ koostöös aineõpetaja, klassijuhataja ning tugispetsialistidega aitab leida sobivat õppemetoodikat ja -vormi;
- ▶ teostab tugiõpetust vastavalt õpilase individuaalsetele võimetele ja arengule;
- ▶ täidab HEV õppega kaasnevat dokumentatsiooni ja vastutab selle konfidentsiaalsuse eest;
- ▶ toetab ja suunab õpilast õpiraskustega toimetulekul;
- ▶ nõustab nii õpilast kui ka lapsevanemaid;
- ▶ teeb ettepanekuid HEV õppe paremaks rakendamiseks koolis.

6.1.5. Sotsiaalpedagoog:

- ▶ jälgib õpilaste koolikohustuse täitmist, vajadusel võtab kasutusele PGS § 58 lõike 3 alusel sätestatud meetmed koolikohustuse täitmise tagamiseks õppest mõjuva põhjuseta puudunud õpilase suhtes;
- ▶ juhul, kui kooli rakendatavad meetmed ei taga õpilase koolikohustuse täitmist või neid ei ole võimalik rakendada põhjusel, et kool ei saa õpilase või vanemaga kontakti, pöördub sotsiaalpedagoog kooli esindajana järgmiste meetmete rakendamiseks valla- või linnavalitsuse poole;
- ▶ osaleb õpiraskuste põhjuste väljaselgitamisel koostöös klassijuhataja ning aineõpetajaga, lähtudes riskirühma lastest ehk majandusraskustesse sattunud perede lastest, perevägivallaohvritest, krooniliste haigustega ja/või erivajadustega lastest, mõnuainetest sõltuvatest lastest, koolikohustuse mittetäitjatest, purunenud/purunevate perede lastest;
- ▶ nõustab nii probleemidega õpilasi kui nende vanemaid, teeb tihedat koostööd pedagoogide, piirkonna sotsiaaltöötajate, noorsoopolitsei ja meditsiinasutustega;
- ▶ toetab vajadusel õppeperioodi alguses ja vältel kooli lisandunud õpilasi kooliga kohanemisel;
- ▶ täidab õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi vähemalt 1 kord õppeperioodi vältel (hiljemalt 10. juuniks);
- ▶ vajadusel esindab kooli või õpilast väljaspool kooli.

6.1.6. Õpetaja abi:

- ▶ osaleb HEV õpilase individuaalse õppekava koostamisel ning rakendamisel;
- ▶ õpetab vajadusel HEV õpilasi vastavalt tunniplaanile;
- ▶ nõustab ja toetab tunnist käitumisreeglite eiramise tõttu eemaldatud õpilast ning võimaldab õpilasel sooritada tunnis antud töö rahulikumas keskkonnas oma järelevalve all;
- ▶ õppetöö korraldamisel kasutab kohandatud ja jõukohaseid õppematerjale, abimaterjale;
- ▶ rakendab eripedagoogilise sekkumise põhimõtteid.

6.1.7. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija:

- ▶ koostöös aineõpetajate, klassijuhatajate ja teiste tugispetsialistidega jälgib õpilase individuaalset arengut;
- ▶ toetab ja suunab õpetajaid haridusliku erivajaduse väljaselgitamisel;
- ▶ kutsub kokku HEV õppe ümarlaua ja juhib õpilasele individuaalse õppevormi leidmist ja rakendamist;
- ▶ algatab ja suunab vastava dokumentatsiooni täitmist ja vastutab konfidentsiaalsuse ning nõuetekohase säilitamise eest;
- ▶ vajadusel nõustab lapsevanemaid;
- ▶ informeerib kooli juhtkonda HEV õppe vajadustest ja kooskõlastab finantsilised võimalused;
- ▶ hindab HEV õppe tulemuslikkust ja teeb vajadusel ettepanekuid muudatusteks;
- ▶ teeb ettepanekuid HEV õppe arendustööks koolis;
- ▶ teeb koostööd koolivälise tugivõrgustikuga (lastekaitse- ja sotsiaaltöötaja, nõustamiskomisjon jne);
- ▶ vajadusel suunab õpilasi koolivälisesse nõustamisse ja esindab kooli koolivälisel tasandil.

6.1.8. Juhtkond:

- ▶ koostöös aineõpetajate, klassijuhataja, HEV õppe koordineerija ning teiste tugispetsialistidega leiab võimalused õpilase võimetekohaseks individuaalseks arendamiseks;

- ▶ jälgib õpilase võimetekohase õppe rakendamise tulemuslikkust ja õppekava omandamist;
- ▶ kiidab heaks õpilaste suunamise koolivälisesse nõustamisse ja võimalusel rakendab soovitatud meetmeid;
- ▶ tagab õpilasele kas kooli või HEV õppekavaga sätestatud teadmised ning oskused.

7. HEV õppeks kooli poolt rakendatavad tugiteenused

7.1. Ainetunni tasandil

- ▶ individuaalne selgitamine, juhendamine;
- ▶ diferentseeritud õppeülesanded, erimetoodika rakendamine;
- ▶ lisaülesannete ja -materjali andmine;
- ▶ lapsevanema, klassijuhataja ning teiste tugispetsialistide kaasamine;
- ▶ individuaalse arengu jälgimise kaardi täitmine;
- ▶ individuaalse õppekava koostamine ja tulemuslikkuse hindamine.

7.2. Kooli tasandil

7.2.1. Töö andekatega

- ▶ erinevate lisamaterjalide soovitamine ja tutvustamine;
- ▶ konkurssidele, ainevõistlustele jt suunamine ja ettevalmistamine;
- ▶ huvitegevuses osalemine ja nooremate õpilaste juhendamine;
- ▶ ettekannete, lisamaterjalide jm koostamine ning esitamine avalikel üritustel;
- ▶ koolidevaheline koostöö teatud valikkursuse läbiviimiseks;
- ▶ abivajavatele õpilastele tugiisikuks suunamine;
- ▶ individuaalse õppekava rakendamine valdkonna või üksikutes õppeainetes;
- ▶ individuaalse õppekava rakendamine kõigis õppeainetes;
- ▶ lapsevanema nõustamine ja koostöö arenguestluste kaudu.

7.2.2. Töö õpiraskustes õpilastega

- ▶ lapsevanema kaasamine kõikidesse erivajadusega seotud otsustesse;
- ▶ logopeedilise (kõneravitund) rühma tegevusse kaasamine;
- ▶ vajadusel tugiisiku määramine;
- ▶ individuaaltunnid üksikutes ainetes;
- ▶ individuaalse õppekava koostamine ja rakendamine;
- ▶ huvitegevusse kaasamine;
- ▶ täiendavatele uuringutele suunamine;
- ▶ psühholoogilisse nõustamisse suunamine;
- ▶ nõustamiskomisjoni suunamine ja võimalusel soovitude/otsuste järgimine.

7.3. Koolivälisel tasandil

- ▶ vajadusel vastavate erialaspetsialistide kaasamine ja uuringute teostamine;
- ▶ koostöö lapsevanemaga;
- ▶ koostöö õpilase elukohajärgse omavalitsuse vastavate spetsialistidega;
- ▶ nõustamiskomisjoni soovitused/otsused.

8. Nõustamiskomisjoni otsusel kooli poolt rakendatavad tugiteenused:

- 8.1. lihtsustatud õppel olevate õpilaste klass;
- 8.2. toimetulekuõppel olevate õpilaste klass;

- 8.3. põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava lihtsustatud õpe;
- 8.4. põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava toimetuleku õpe;
- 8.5. ühele õpilasele keskendatud õpe;
- 8.6. koduõpe tervislikel põhjustel;
- 8.7. individuaalne õppekava (õpitulemuste vähendamine, üksikutest õppeainetest vabastamine).

9. HEV õpilase märkamis- ja toetamissüsteem

Märkamine – kõikide õpetajate ja koolispetsialistide pidev töö.

Õpilaste individuaalsete võimete hindamise ja testimise läbiviimine 2 korda aastas logopeedi ja eripedagoogi poolt.

Lapsevanema pidev kaasamine klassijuhataja, aineõpetaja ja HEV koordineerija poolt.

Õpilase tervislikku seisundit jälgib pidevalt kooli meditsiinitöötaja.

HEV õppe ümarlaud tugioõppe vajaduse ja vormi väljaselgitamiseks ning otsustamiseks õpetajate ja tugispetsialistide osavõtul vastavalt vajadusele.

Meetmete rakendamine õppeperioodi vältel vastavalt vajadusele:

õpilase individuaalse jõudluse jälgimine ja hindamine aineõpetajate poolt 4 korda õppeperioodi vältel;

erialaspetsialistide pedagoogilis-psühholoogilised uuringud vastavalt vajadusele;

tugimeetmete rakendamine ja tulemuslikkuse hindamine vastavalt vajadusele või 2 korda aastas aineõpetaja, klassijuhataja, tugispetsialistide ja HEV koordineerija osalusel;

vastavalt vajadusele või 2 korda aastas kokkuvõtete tegemine ning vajadusel uute meetmete rakendamine, kaasaarvatud koolivälisesse komisjoni suunamine aineõpetaja, klassijuhataja, tugispetsialisti ja HEV koordineerija koostöona.

Kooliväliste spetsialistide kaasamine soovitude saamiseks vastavalt vajadusele/võimalusele kooli juhtkonna heakskiidul:

õpilase koolivälisesse komisjoni suunamise dokumentatsiooni vastavalt vajadusele valmistavad ette klassijuhataja, eripedagoog, HEV koordineerija;

vastavate linna või valla tugispetsialistide kaasamise ning komisjonide töös osalemise volitused vastavalt vajadusele on klassijuhatajal, sotsiaalpedagoogil ja HEV koordineerijal;

kooliväliste komisjonide soovitusi võimaluste piires rakendab kooli juhtkond;

meetme tulemuslikkuse hindamine ja vajadusel uue meetme rakendamine toimub vähemalt 1 kord õppeperioodi jooksul aineõpetaja, klassijuhataja, tugispetsialistide ning HEV koordineerija koostöona.

10. Rakendatud tugimeetmete tõhususe analüüs

HEV õpilasele rakendatud tugimeetmete tulemuslikkuse hindamiseks kirjeldavad kõik meetme rakendamisel osalenud õpetajad ja tugispetsialistid vastavalt vajadusele, kuid mitte vähem kui kord õppeperioodi vältel (hiljemalt 10. juuniks) õpilase individuaalse arengu kaardil õpilase arengut, toimetulekut ja soovitusi.

Ühisel ümarlaua koosolekul hindavad HEV koordineerija, õpetajad, klassijuhatajad ja tugispetsialistid meetmete tõhusust või järgnevate meetmete rakendamist. Ümarlaua töö tulemusena täpsustatakse õpilasele vajalik tugisüsteem.

Kokkuvõtte fikseeritakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil ning arenguvestlusel teavitatakse kokkuvõtte sisust ka lapsevanemat.